

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 10 februari 1938 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning.

Genom en den 19 november 1937 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 7, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning.

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

1 §.

Utfäster den — — — jämväl gruva.

Förlagsinteckning må ock beviljas, där den som driver hotell-, pensionat- eller restaurangrörelse, i vilken under minst två månader årligen sysselsätts minst tio anställda, utfäster att hans för rörelsen avsedda lösa inventarier skola utgöra säkerhet för fordran, så ock där den som driver apoteksrörelse gör sådan utfästelse beträffande sina för rörelsen avsedda lösa inventarier och råvaror, i rörelsen frambragta alster samt övriga för rörelsen avsedda varor.

Ej må — — — ingående föremål.

Utfästelsen skall — — — rörelsen drives.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1938.

I fråga om de skäl som ligga till grund för förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

För upplåtelse av panträtt i lös egendom fordras enligt svensk rätt i allmänhet, att godset överlämnas till borgenären eller till annan person för borgenärens räkning. Annan säkerhetsrätt än panträtt kan i vissa fall upplåtas i

---

¹ Senaste lydelse se SFS 1935: 108.

lös egendom utan att ägaren behöver avstå från förfoganderätten till denna. Så t. ex. åtnjuter borgenär som fått förlagsinteckning förmånsrätt enligt 17 kap. 7 § handelsbalken i förlagsegendomen vid gäldenärens konkurs.

Enligt 1 § första stycket av förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning må förlagsinteckning beviljas, där den som driver industriell rörelse, för vilken i regel användes drivkraft om minst fem effektiva hästkrafter eller ock minst tio arbetare, utfäster att hans för rörelsen avsedda lösa inventarier och råvaror samt i rörelsen frambragta alster skola utgöra säkerhet för förlag eller annan fordran. Genom lag den 18 april 1935 tillades i paragrafens andra stycke, att förlagsinteckning ock må beviljas, där den som driver hotell-, pensionat- eller restaurangrörelse, i vilken under minst två månader årligen sysselsätts minst tio anställda, utfäster att hans för rörelsen avsedda lösa inventarier skola utgöra säkerhet för fordran.

Den 20 september 1934 avgåvo de s. k. apotekssakkunniga av år 1931 betänkande med utredning och förslag angående sänkning av läkemedelspriserna, revision av apoteksvarustadgan m. m. (*Stat. off. utredn. 1934: 35*). I betänkandet ha de sakkunniga — vilka enligt för dem givna direktiv haft att undersöka, bland annat, frågan om anskaffande av driftkapital åt apoteksinnehavare på fördelaktiga villkor, d. v. s. mot låg ränta och med mindre betungande amortering än den i många fall förekommande — till fullgörande av detta uppdrag framlagt förslag till åtgärder för ett förbilligande av apotekens krediter. Härutinnan har föreslagits dels införande av rätt till inteckning i vissa inventarier och varor, avsedda för apoteksrörelse, dels ock inrättande av ett för kreditgivning till apoteksinnehavare avsett låneinstitut. Förstnämnda förslag har upptagits i förevarande proposition.

Apoteksinnehavare är enligt 1 § kungörelsen den 9 oktober 1931 (nr 342) med vissa föreskrifter beträffande ordningen för övertagande av apotek m. m. skyldig att, då han tillträder apotek, inlösa dess varulager och inventarier av företrädaren. Vidare är han enligt § 8 apoteksvarustadgan den 14 november 1913 (nr 308) skyldig att hålla till salu i tillräckliga förråd i allmänhet alla i gällande farmakopé och medicinaltaxa upptagna varor. Till utrönande av att apoteksinrättningarna äro vederbörligen underhållna och försedda med goda och tillräckliga förråd av läkemedel skall enligt 5 § instruktionen för medicinalstyrelsen och styrelsens cirkulär den 19 april 1909 (bih. nr 18) regelmässigt årligen förrättas visitation å varje apoteksinrättning i riket, varjämte det åligger medicinalstyrelsen att låta inspektera ej mindre på särskild anledning visst apotek än även tid efter annan apoteksinrättningarna inom större eller mindre delar av riket.

Det i apoteksinrättning investerade kapitalet utgöres till huvudsaklig del av den lösensumma som erlagts för varulager och inventarier. Som investerat kapital torde emellertid även kunna betraktas för apoteksdriften erforderligt rörelsekapital, varmed enligt nu inom apoteksväsendet tillämpade beräkningsgrunder brukar förstås en fjärdedel av apotekets årliga kreditförsäljning jämte en fjärdedel av årshyran för apotekets lokaler. Enligt de sakkunnigas

uppgifter uppgick det i apoteken investerade kapitalet år 1932 till omkring 24 miljoner kronor, varav belöpte omkring 10 miljoner kronor å varulager, 11 miljoner kronor å inventarier samt 3 miljoner kronor å rörelsekapital. Enligt samma uppgifter hade 352 av rikets omkring 400 apotek den 31 december 1932 ett upplånat kapital av omkring 11 miljoner kronor och en varuskuld av omkring 3 miljoner kronor. Omkring 27 procent av ifrågavarande apotek hade icke något upplånat kapital.

I sitt ovannämnda betänkande framhöllo de sakkunniga till en början, att ett mycket väsentligt kapitalbehov erfordrades vid övertagande av apotek. Med hänsyn till de betungande livförsäkringar, som i regel fordrades för lån, hade inom apoteksväsendet från och med år 1931 räknats med en medelränta å det investerade kapitalet av 7 procent. Enligt de sakkunnigas mening talade starka skäl för att, utan införande av någon särskild panträtt, tillskapa en säkerhetsrätt i apoteksrörelses lager och inventarier i anslutning till det nuvarande förlagsinteckningsinstitutet. Någon svårighet att avgränsa den rörelse, som kunde bli föremål för förlagsinteckning, kunde icke anses föreligga. Vidare hade apoteksrörelse karaktären av en privilegierad verksamhet, som i grunden medförde en viss monopolställning, och de bestämmelser i fråga om årliga inspektioner m. m., varmed verksamheten kringgärdats, torde giva helt andra garantier i fråga om kontroll över rörelsens skötsel och hypotekets värdebeständighet än på flertalet andra områden vore möjliga att ernå. De sakkunniga föreslogo därför, att förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning skulle göras tillämplig jämväl å apoteksrörelse. I fråga om den egendom, som därvid skulle omfattas av förlagsinteckning, anförde de sakkunniga:

Enligt nämnda förordning utgjorde säkerheten 'för rörelsen avsedda lösa inventarier och råvaror samt i rörelsen frambragta alster'. Tillämpad på apoteksrörelse torde denna formulering innebära, att apoteks samtliga inventarier kunde räknas såsom förlagsegendom. Av apoteks varulager kunde utan tvekan emenda (närmast att förstå såsom hemköpta varor) och preparanda (beredningar, framställda å apotek) betraktas som 'råvaror samt i rörelsen frambragta alster'. Däremot kunde starkt ifrågasättas om under denna formulering kunde föras exempelvis de fabriksframställda specialiteter och andra originalförpackningar, som apoteken hölle i lager, samt förbandsartiklar och dylikt. Då nyssnämnda varor utgjorde en väsentlig del av apotekens lager, vore det av värde att de fördes in under förlagsegendomen. Någon olägenhet av att för apoteksrörelsens del vidtaga en sådan vidgning av förlagsegommens omfattning syntes ej föreligga. De sakkunniga föresloge därför att förlagsegendom för apoteksrörelse skulle utgöra, förutom inventarier, samtliga för apoteksrörelsen avsedda varor.

Ett av de sakkunniga i överensstämmelse med det anförda upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § förordningen angående förlagsinteckning har remitterats till åtskilliga myndigheter och sammanslutningar, vilka med allenast ett par undantag tillstyrkt förslaget.

I enlighet med hemställan från lagrådet, som i utlåtande den 5 mars 1935 lämnat förslaget utan erinran, ha sedermera de föreslagna bestämmelserna

inarbetats i det år 1935 i 1 § förlagsinteckningsförordningen tillkomna andra stycket om hotell-, pensionat- och restaurangrörelse.

Utskottet har vid sin granskning av det framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa, *Utskottet.*

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 februari 1938.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Karl Emil Johanson*, Wagnsson, Ewerlöf*, Gärde*, Englund*, Verner Andersson* och *Karl Johan Olsson*;

från andra kammaren: herrar *Bergquist, Lindqvist* och *Hedlund* i Östersund, fru *Östlund* samt herrar *Ryberg, Olsson* i Mellerud, *Larsson* i Hede* och *Olsson* i Rimforsa.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
